

Businessplan voor

Nederland krijgt de rekening gepresenteerd voor zijn internationale economie, optimistische pensioensysteem en dichtgeregelde economie. Door meer ruimte voor groei te creëren in deze economische crisis kan een volgende sociale crisis worden voorkomen.

Nederland

Tekst Jurriaan Pröpper | **Illustratie** Aad Goudappel

De politiek gaat de fundamentele discussies nog uit de weg. Met een aantal pleisters kunnen wij echter niet door de crisis komen. De steun aan de financiële sector is goed maar nooit voldoende, eenvoudigweg omdat het fundament niet deugt. Voor de economie geldt hetzelfde. Omdat we al voor de crisis niet toekomstbestendig waren, zullen maatregelen zoals arbeidstijdverkorting het echte probleem niet oplossen. Laten we het daarom omdraaien: welke maatregelen moeten wij nemen om toekomstbestendig te zijn en uit deze recessie te komen?

Vergrijzing en participatie

Ons echte probleem is - net als andere Europese landen - de vergrijzing in combinatie met onze lage arbeidsparticipatie. Minder dan tweederde van de beroepsbevolking werkt en betaalt de rekeningen voor zichzelf, de werklozen en onze kinderen en gepensioneerden. Op dit moment kosten de collectieve voorzieningen, zoals gezondheidszorg, uitkeringen en onderwijs in totaal zo'n 220 miljard euro per jaar. Deze kosten zullen in de toekomst alleen maar blijven stijgen. Bovendien raken de aardgasbaten - nu 5 procent van de belastinginkomsten - op.

De rekening wordt nu door zeven miljoen werkende mensen direct of indirect betaald. Dat is 30.000 euro per werkende per jaar, wat ongeveer gelijk staat aan een modaal inkomen. En het mooie van Nederland is dat iedereen dezelfde voorzieningen en kansen krijgt. Meer inkomen betekent wel meer betalen, maar niet meer krijgen. Daar zouden we meer respect voor moeten hebben. We moeten oppassen deze kip-met-de-gouden-eieren niet te slachten door de stijgende lasten als gevolg van de vergrijzing te laten betalen door steeds minder werkende mensen. De belastingdruk zou daarmee ook stijgen van 38 procent naar een onrealistische 45 procent. De overheid past daarom de voorzieningen voortdurend aan op de dalende belastinginkomsten. De voorzieningen zullen zo steeds verder versralen tot een onacceptabel niveau. Er ontstaat nu langzaam een tweedeling waarin de bovenlaag in 'witte reservaten' extra voorzieningen voor zichzelf gaat regelen. Omdat ze al deze voorzieningen zelf uit hun netto-inkomen betalen, zijn ze minder bereid om belasting te betalen over hun bruto-inkomen. De mensen die geen extra voorzieningen kunnen betalen zullen aangewezen zijn op de slechter wordende overheidsvoorzieningen, die steeds verder uitgehold worden. Daarmee valt de bodem van onze maatschappij, cultuur en land er letterlijk uit. Zo zal een Angelsaksische klassenmaatschappij ontstaan, waar niet iedereen gelijke kansen heeft en talent onbenut blijft.

De (on)gemakkelijke keuze

De paradox moet worden doorbroken met een nieuwe grondgedachte: we zijn *gelijkwaardig*, maar niet gelijk. Om onze sociale gelijkwaardigheid te behouden, moeten we de verschillen in ambitie,

talent en cultuur niet alleen accepteren, maar zelfs stimuleren. We staan voor een ongemakkelijke keuze: minder welzijn of meer welvaart, minder sociale voorzieningen of meer verschillen in ambitie en dus inkomen. De keuze zou echter veel gemakkelijker moeten zijn: meer werken ook meer belonen om onze sociale gelijkwaardigheid betaalbaar te houden en een sociale crisis te voorkomen.

Daarmee is er een alternatief voor de geleidelijke uitkleding van onze voorzieningen: met zijn allen meer gaan verdienen. Alleen als we substantieel meer verdienen kunnen we de hogere belastingen opbrengen. Dit bereiken we niet door loonsverhoging, maar door echte economische groei. Dat betekent meer mensen aan het werk, die meer uren en meer jaren willen maken. En in die uren meer doen met meer toegevoegde waarde. Vier knoppen voor groei die niet optellen, maar vermenigvuldigen.

Meer mensen aan het werk

Onze echte werkloosheid is 25 tot 30 procent. Er zijn drie miljoen mensen tussen de 15 en 65 jaar die niet werken en niet studeren, en zeven miljoen mensen die anderhalve dag of meer per week werken. Van deze drie miljoen zegt een half miljoen niet te willen en hoeven werken. Ons arbeidspotentieel bestaat dus op zijn minst uit twee-en-een-half miljoen mensen. Waarom werken deze mensen niet? Allereerst verlaten jaarlijks meer dan 50.000 jongeren het onderwijsstelsel zonder startkwalificatie en daarmee ook zonder kans op een baan. Zij komen veelal in de groeiende Wajong terecht. Deze uitstroom is het gevolg van sociale achterstand vóór de basisschool die nooit wordt ingehaald. Daarnaast stromen leerlingen zonder diploma 'drempelloos' door naar volgende onderwijsvormen, waarmee ook het probleem wordt doorgeschoven. We zullen zwarte scholen moeten durven afschaffen door invoering van een bonus/malus beloning op basis van het percentage allochtone leerlingen. Eenmaal - om welke reden dan ook - in een uitkering, belemmert de stigmatisering en armoedeval de terugkeer naar een baan. Het stempel 'arbeidsongeschikt' op nog steeds bijna een miljoen Nederlanders is geen aanmoediging voor de persoon en eventuele werkgevers. En ons woud aan subsidies en toeslagen die vervallen als er (meer) verdiend wordt, is een val die mensen in armoede houdt. Maak alle uitkeringen netto en hanteer één regel voor bijverdienen: 75 procent van het bruto-inkomen wordt afgetrokken van de uitkering totdat de uitkering helemaal is ingewisseld voor inkomen.

Meer uren en jaren willen werken

Vervolgens zullen we de participatie van vrouwen en ouderen moeten stimuleren door helder te maken wat meer en langer werken oplevert. Het is voor mensen totaal niet inzichtelijk wat een dag meer per week werken netto oplevert na aftrek van belastingen en inkomensafhankelijke toeslagen. Tot een half keer modaal inkomen wordt er ►

namelijk vrijwel geen belasting betaald. Vervang dit oerwoud door een belastingvrije voet: tot 16.000 euro inkomen is 100 euro bruto gelijk aan 100 euro netto. En top de hypotheekrente af tot een gemiddelde hypotheek in ruil voor een vlaktaks van 37,5 procent. Dat is helder.

Minder dan 50 procent van de vijfenvijftig plussers werkt anderhalve dag of meer per week. Het huidige systeem van meer loon naarmate iemand ouder wordt met bijbehorend hoger pensioen, maakt oudere werknemers te duur, ook voor het bijstorten door koers- en rentedaalingen. Daarom moet in lijn met EU-adviezen nu een individueel pensioenstelsel worden ingevoerd op basis van beschikbare premie, met een landelijk vast percentage op het salaris tijdens het hele werkzame leven. En de individuele pensioenpot moet worden uitgebreid tot een 'levensloopfonds' door er arbeidsongeschiktheidverzekering, werkloosheidspot, de huidige levensloopregeling en een opleidingsbudget aan toe te voegen.

Vier klimaten

Meer economische activiteit in en vanuit ons land laten plaatsvinden, betekent het verbeteren van vier klimaten. Ten eerste het ondernemingsklimaat door grote schoonmaak in de regelgeving, te beginnen in de loonbelasting: op het moment staan er op de website van de belastingdienst nog zo'n veertig verschillende formulieren, veertig toelichtingen en vijftientwintig tabellen klaar om de 735.000 Nederlandse ondernemingen aan te moedigen personeel in dienst te nemen.

In de tweede en derde plaats moeten we ons handelsklimaat en vestigingsklimaat verbeteren en daarbij minder rooms dan de paus zijn. We zijn in concurrentie met omliggende landen voor steeds schaarser talent en ondernemerschap. Indien Brussel het niet regelt, zullen we het zelf moeten doen. En daarbij individuen durven te selecteren op toegevoegde waarde middels een 'green card' systeem en een degressieve winstbelasting voor bedrijven: hoe hoger het winstpercentage, hoe lager het belastingtarief.

Het energieklimaat wordt in de laatste plaats belemmerd in zijn duurzaamheid door onbetrouwbaar overheidsbeleid en de liberalisering van de energiemarkt. De betrouwbaarheid gaat omhoog als wij het Duitse systeem invoeren dat buiten de overheidsbegroting om gaat. Daarbij ook de liberalisering en versnippering terugdraaien door het tafelzilver uit handen van gemeenten en provincies te kopen en een nationale energiekampioen te creëren.

Meer toegevoegde waarde

Internationaal zijn we op het gebied van innovatie 'volgers', die worden ingehaald door Midden-Europa en India. We geven weinig uit aan R&D: 1,7 procent van ons nationale inkomen. Nergens is onze versnippering en nivellering zo zichtbaar en funest als in de keten van onderwijs, onderzoek en innovatie. Terwijl kennis voor onze maat-

schappij wel de levensader is. De overheid versnipperd haar gelden over meerdere ministeries, dertig instellingen, meer dan vijfhonderd subsidiepotten en bijna zeventig van de ruim honderd bètatechniek faculteiten die een lagere instroom hebben dan een basisschool. En de politiek heeft jarenlang genivelleerd door alleen te sturen op kwantiteit in plaats van verschillen in kwaliteit en toegevoegde waarde.

Een hele grote schoonmaak is nodig om het tij te keren en nieuwsgierige scholieren en studenten te kweken die zelfvertrouwen krijgen. Die echte diploma's krijgen voor minder vakken en die geen formulieren hoeven in te vullen om met een innovatieve onderneming te investeren in hun en onze toekomst. Maak het eindexamen weer tot maatstaf, behoud onze CITO en verdubbel weer de studiebeurzen voor bètatechnische studies. Alle bètatechnische faculteiten onder één paraplu en één merk brengen om ze te kunnen ontdebellen en internationaal de concurrentie aan te kunnen met Zürich en MIT. En alle subsidiepotten omzetten in belastingvoordelen voor bedrijven.

Ja, we kunnen het

We hebben veel succesvolle individuele ondernemingen, kunstenaars, acteurs, wetenschappers en sporters. We zijn het alleen als collectief, als land kwijt. Het glazen plafond moet er uit. Laten we de crisis aangrijpen om een vuist te maken en Nederland het beste land in Europa te maken om te wonen, leren, werken en ondernemen. ■

Jurriaan Pröpper is strategieadviseur en directeur van Adstrat te Leiden en schrijver van: Een (on)gemakkelijke keuze, businessplan voor Nederland. Reed Business. 113 p. ISBN 9068829572. € 14,95.

